

"Hangi mânâ geçse, ya ona giydirir, ya takar, ya bulaştırır, ya perde eder. Eğer mânâlar münezzehe ve temiz iseler, suretler mülevves ve rezil ise, giymek yoktur, fakat temas var." Bulaştırmak, temas, giydirmek, takmak, perde etmek arasındaki fark nedir?

"Budur ki, mânâlar kalbden çıktıkları vakit, suretlerden çıplak olarak hayale girerler, oradan suretleri giyerler. Hayal ise, her vakit bir sebep tahtında bir nevi suretleri nesceder. Ehemmiyet verdiği şeyin suretlerini yol üstünde bırakır. Hangi mânâ geçse, ya ona giydirir, ya takar, ya bulaştırır, ya perde eder. Eğer mânâlar münezzehe ve temiz iseler, suretler mülevves ve rezil ise, giymek yoktur, fakat temas var. Vesveseli adam, teması, telebbüsle iltibas eder. 'Eyvah!' der. 'Kalbim ne kadar bozulmuş. Bu sefillik, bu hisset-i nefis, beni matrud eder.' Şeytan onun şu damarından çok istifade eder."(1)

Üstadımız bu paragrafta temas ile bulaştırmanın aynı kategori içinde olduğunu ifade ediyor. Giymek temasın zıddı oluyor. Giymek o kötü düşüncelere sahip olmak anlamına gelirken; temas ise o kötü düşüncelerden pak olma anlamına geliyor. Bulaştırmak kelimesi; giymekten çok, temas kelimesine yakın. Bu yüzden temas ile bulaştırmaya aynı nazarla bakmakta bir sakınca görmüyoruz.

"**Giydirmek**" daha kapsamlı bir ifade iken, "**takmak**" ona nispeten daha hafif bir bulaştırma işlemidir diyebiliriz. Mesela, nezih bir mana hayal tünelinden geçerken, hayal bu manaya çirkin bir manayı ya giydirmek ister ya takmak ister ya da perde etmek ister.

"**Perde etmek**" çirkin manayı karşısında sahnelemek anlamına geliyor. Beyazın siyahı zıtlık ilişkisinden dolayı çağrıştırması gibi, nezih manalarda çirkin manaları çağrıştıracaktır. İşte hayal bu hengamede çirkin bir manayı güzel mananın karşısında perdeler, yani sahneye çıkarır ve bu da evhamlı adamı rahatsız eder.

Özetle *giydirmek, takmak ve perde etmek* hayalin çirkin manaları güzel manaların karşısına çıkarma dereceleri'dir.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Birinci Söz, İkinci Makam.](#)